

ליל שבת קודש פרשת בהר - בחוקותי ה'תשס"ט

בליל שבת קודש, בסעודה ראשונה, ביבנאל עיר ברסלב, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד מענין הפסוק אם בחוקותי תלכו וגו', עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, כתיב בפרשת השבוע (ויקרא כ"ו) **אם בחוקתו תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם, ויש לומר רמז בפסוק זאת להתעוררות העבודה, ולהתחזקות האמונה הקדושה, כי א'ם ב'חוקותי ת'לכו ראשי תיבות א'ב'ת', א'ת מ'צותי ת'שמרו ראשי תיבות א'מ'ת', וכן ועשיתם את"ם אותיות אמ"ת** (עי' מזה בבצל המורים), כי עיקר האמת הוא דרכי אבותינו הקדושים, אברהם יצחק ויעקב שהיו הראשונים שגילו ופירסמו האמונה הקדושה בעולם, והם הורישו לבני בניהם את דרכי האמונה, להאמין בו יתברך בתמימות ובפשיטות גמור בלי שום חקירות של הבל כלל, שזהו אם "בחוקותי" תלכו, שתלכו בדרכי התורה והמצוות בדרך "חק" בלי טעם וחקירה, וכמו שהזהיר אותנו רביז"ל (שיחת הר"ן סי' מ'), להתרחק מאד מכל מיני ספרי חקירה אפילו מגדולי ישראל, ואמר שאסור ללמוד אותם ולהביט בהם כלל, כי לא באלה חלק יעקב, כי אין לנו שייכות בהם, כי אנו מאמינים בו יתברך באמונה לבד בלי שום חקירה, כי הוא יתברך ברא את העולם כולו ומקיים את עולמו ועתיד לחדש את עולמו, ואמר רביז"ל (שיחת הר"ן סי' ה'), אשרינו שמשא רבנו עליו השלום בחר לנו חלק טוב מאד, ונתן לנו את התורה, ופתח בה (בראשית א') בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, בלי שום חקירות ומופתים, רק צוה עלינו להאמין בהשם יתברך באמונה לבד, כי אסור לנו ליכנס בחקירות כלל חס ושלום, וזהו דרכי אבותינו הקדושים, שהורישו לנו אמונה פשוטה וטהורה מאד, לקיים מצוות התורה בדרך חוק ומשפט, בלי טעם וחקירה, ולשמור ולעשות אתם באמת ובתמים, שזהו א'ם ב'חוקותי ת'לכו ראשי תיבות א'ב'ת', א'ת מ'צותי ת'שמרו ראשי תיבות א'מ'ת', ועשיתם את"ם אותיות אמ"ת, כי דרך האבות, שהוא דרך של אמונה פשוטה וטהורה, זהו עיקר האמת.

והנה כשאדם זוכה לאמונה פשוטה כזאת, לקיים מצוות התורה בדרך חק בלי טעם, אזי נשפע עליו פרנסה בשפע גדול, כי חק הוא גם לשון מזון ופרנסה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ביצה ט"ז). חק לישנא דמזוני הוא, דכתיב (בראשית מ"ז) ואכלו את חקם אשר נתן להם פרעה, וכן כתיב (משל' ל') הטריפני לחם חקי, כי האמונה ממשיך על האדם כל מיני ברכות והשפעות טובות, וכמו שכתוב (שם כ"ח) איש אמונות רב ברכות, ולכן "אם בחוקותי תלכו", ותקיימו התורה בדרך אמונה פשוטה וטהורה,

תיכף ומיד מבטיחה התורה "ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה וגו'", שלא תחסר לכם שום דבר כלל, כי על ידי אמונה תקבל כל הברכות שבעולם.

וכן שבת קודש נקרא חק, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין נ"ו): על הפסוק (שמות מ"ו) שם שם לו "חק" ומשפט ושם נסהו, ש"חק" מרמז על מצות שבת שניתנה להם במרה לפני מתן תורה, כי משבת קודש יוצא אור האמונה, ועל ידי שבת זוכין לשלימות האמונה, כי על ידי שמירת שבת נתגלה שמאמין בחידוש העולם וביחודו (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"א), ולכן כל הברכות באים משבת, וכמו שכתוב (בראשית ב') ויברך אלקים את יום השביעי, ואיתא בזוהר הקדוש (יתרו פ"ח.) כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין (כל הברכות שלמעלה ושלמטה תלויין ביום השביעי), וכן אמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי ברכות י"ט.) על הפסוק (משלי י') ברכת ה' היא תעשיר, זו ברכת השבת, כי כשאדם שוכת בשבת ומתענג בתענוגי השבת, הוא ממשיך על עצמו ברכות רבות לכל השבוע, ושבת קובע הבטחון בלבו כל כך עד שלא חסר לו שום דבר כלל, כי על ידי שלימות הבטחון, שבוטח שה' ימציא לו כל הצטרכותו, על ידי זה בא לו השפע בעתו ובזמנו, והבטחון עושה כלי לקבל בו השפע בזמנו (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע"ו), כי השפע של השם יתברך יורד תמיד, אבל אם אין לאדם כלי לקבל בו, אזי יכול להיות שמה שנצרך לו עכשיו יגיע לו אחר ב' או ג' שנים, אבל כשיש לו בטחון חזק בה', אזי מגיע לו כל השפעתו בעתו ובזמנו ובשעה שהוא צריך אליו, וזהו, אם בחקותי תלכו וגו' ונתתי גשמיכם "בעתם", בעתם דייקא, שעל ידי שמירת החוקים ושמירת שבת, תקבלו השפע בעתו ובזמנו, כי החוקים והשבת מכניסים אמונה ובטחון באדם, ואז מקבל כל הצטרכותו בזמן, ולא חסר לו שום דבר כלל.

וזהו המובא בספר הקדוש "נועם אלימלך" (פרשת בהר) בשם אחיו הרה"ק רבי זושא מאניפוליא זי"ע, על הפסוק (ויקרא כ"ה) וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתינו, וצויתי את ברכתי לכם וגו', שיש לדקדק למה התורה יצאתה בכאן מדרכה לפרש השאלה שישאל האדם, כי דרך הקרא לכתוב יתור בפסוק, ועל ידי זה מתורין כמה קושיות, אבל הקושיא לא נכתב בעצמה בתורה, וכאן נכתב הקושיא בתורה, וטוב היה שלא לומר כי אם וצויתי את ברכתי, וממילא לא יקשה שום אדם לומר מה נאכל, ונראה, שהשם יתברך ברוך הוא כשברא את העולם, השפיע מטובו צינורות מושכין שפע לצרכי בני אדם, "ודרך השפע שלא להפסיק כלל", אלא כשהאדם נופל ממדרגתו, ואין לו בטחון בבורא ברוך הוא המשגיח אמיתי הזן ומפרנס בריות בלי הפסק כלל, אז עושה האדם ההוא במחשבתו ההיא אשר לא מוזהר פגם חלילה בעולמות עליונים, ומתישין כח פמליא

של מעלה רחמנא ליצלן, ואז נפסק השפע חלילה, וצריך השם יתברך ברוך הוא לצוות מחדש השפע שתלך כמו מתחילת הבריאה, וזהו, וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו', שהתורה מלמדת לאדם דרכי השם, שיהיה שלם בבטחונו על אלהיו, ולא יאמר כלל מה יאכל, כי כאשר חלילה יפול מן הבטחון לחשוב מה יאכל, הוא עושה פגם חלילה בהשפע, ואמרו כלפי שמיא לצוות מחדש, וכי תאמרו, פירוש כאשר תאמרו כך, ואז תמריחו אותי וצויתי את ברכתי וגו', אלא לא תתנהגו כך, ותבטחו בה' בכל לבבכם, ואז תלך השפע בלי הפסק כלל תמיד לא יחסר כל בה, עיין שם בדבריו הקדושים, ולכן על ידי שאדם זוכה להתאזר באמונה יתירה, ולהתענג בעונג השבת, על ידי זה נתחזק אצלו האמונה, ואף פעם אינו חסר לו שום דבר כלל, והשם יתברך יזכינו להגיע אל שלימות האמונה והבטחון, ונמשיך על עצמינו כל הברכות ברוחניות ובגשמיות, ונזכה לראות בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת בהר - בחוקותי תשם"ט

בשבת קודש בבוקר, לא ערך מוהרא"ש נ"י קידושא רבא ברבים.

סעודה שלישית פרשת בהר - בחוקותי תשם"ט

בסעודה שלישית, סעודת רעווא דרעווין, ביבנאל עיר ברסלב, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' קי"ט המדבר מענין עמל עולם הזה, עיין שם

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, מוהרנ"ת ז"ל אומר, רביז"ל דיבר עמנו כמה פעמים מענין יסורי עולם הזה, שכל בני העולם כולם מלאים יסורים, אין גם אחד שיהיה לו עולם הזה, ואפילו העשירים הגדולים ואפילו השרים, אין להם שום עולם הזה כלל, כי כל ימיהם כעם ומכאובות, וכולם מלאים טרדות ודאגות ועצבות ויגון ואנחה תמיד, וכל אחד יש לו יסורים מיוחדים, ואין גם אחד מכל הגבירים והשרים, שיהיה לו הכל כסדר כרצונו תמיד, וכולם כאחד מלאים יסורים ודאגות תמיד, וזה ברור וידוע לכל מי שבקי קצת בהם ובדרכיהם, וכמה פעמים דיברנו מזה, והיינו רואים בעינינו כל זאת, ואפילו מי שנדמה עליו, שיש לו העולם הזה בשלימות ויש לו כל התענוגים, עושר ונכסים וכבוד והון רב, וארמונים גדולים וכלים נפלאים, ותכשיטין וסגולת מלכים, אם יסתכלו בו היטב, הוא גם כן מלא כעם ומכאובות הרבה תמיד בכמה מיני אופנים וענינים, כנראה בחוש, ואין צריך לבאר זאת למי שיש לו מח בקדקדו ומסתכל קצת בהם באמת, וכמו שאמר שלמה המלך עליו השלום (קהלת ב): "גם כל ימיו כעם ומכאובות", וכתוב: "אדם לעמל יולד קצר ימים ושבע רגז" (איוב י"ד): וזה כולל כל בני אדם שבעולם מקמן ועד גדול, כי כולם נולדו לעמל, ומלאים רוגז ויסורין, ואין שום עצה ותחבולה להנצל מעמל ויגון הזה כי אם לברוח להשם יתברך ולעסוק בתורה, וכמו שמובא במדרש (בראשית רבה פרשה יג): "אדם לעמל יולד" אשרי מי שעמלו בתורה, היינו מאחר שכל אדם נולד לעמל, ואי אפשר להמלט מזה בשום אופן, אפילו אם יהיה לו כל חללי דעלמא, בודאי יהיה לו עמל ויסורין ודאגות הרבה, על כן החכם עיניו בראשו שיהפוך העמל לעמל של תורה, אשר בשביל זה נולד שיעמול בתורה, ואז אשרי לו, כי ניצול מעמל העולם הזה וזוכה לחיי עולם הבא, וענה ואמר רביז"ל, הנה הכל אומרים, שיש עולם הזה ועולם הבא, והנה עולם הבא אנו מאמינים שיש עולם הבא, אפשר יש גם עולם הזה גם כן באיזה עולם, כי בכאן נראה שהוא הגיהנום, כי כולם מלאים יסורים גדולים תמיד, ואמר רביז"ל, שאין נמצא שום עולם הזה כלל, עד כאן לשון מוהרנ"ת ז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה זה ברור שאדם נברא לעמל, וכמו שכתוב (איוב י"ד) אדם לעמל יולד, שעולם הזה נברא כדי שיעמול בה אדם, וזוכה על ידי עמלו לשכר לעולם הבא, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (עירובין כ"ב. ומובא בפירש"י דברים ז' - י"א) על הפסוק (דברים ז') היום לעשותם, ומחר לעולם הבא לקבל שכרם, ומבואר בספרים הקדושים, שעיקר מעם העמל כדי שירוויח אדם שכרו לפי פעולותיו הטובים, ולא

יהיה "נהמא דכיסופא", לחם של בושה, כמו עני המקבל לחם בחנם, ומתבייש להסתכל בפני הנותן לו, ולכן אדם מוכרח לעמל בעולם הזה כדי לקבל שכרו לעולם הבא, אבל אם זוכה אזי עמלו בתורה, שמכנים כל יגיעתו ומרחתו בתורה הקדושה ובקיום המצוות, ואזי לא די שמרוויח שכרו לעולם הבא, אלא גם זוכה שנתהפך לו עולם הזה לעולם הבא, ויש לו שכר כאן בחיים חיותו בעולם הזה, כי חי בעולם הזה חיי גן עדן, ומתענג על נועם זיו השכינה שזהו עיקר התכלית, וזהו החידוש הגדול שמגלה רביז"ל בתורה זאת, שבאמת אין נמצא שום עולם הזה כלל, כי מי שזוכה לעמול בתורה ובמצוות, אזי יש לו עולם הבא וגן עדן בזה העולם, ומי שאינו זוכה לעמול בתורה ובמצוות, יש לו הגהינום בזה העולם רחמנא ליצלן, כי אין שום שמחה אמיתית מכל עמל עולם הזה, ואפילו אם ירוויח אלפים ורבבות, ויהיו לו כל התענוגים, עושר ונכסים וכבוד והון רב, וארמונים גדולים וכלים נפלאים, ותכשיטין וסגולת מלכים, אף פעם לא יתמלא חפצו ורצונו בזה, וכל ימיו מלאים דאגות ומכאובות, מה יהיה ואיך יהיה, ואין לו קורת רוח מכל עמלו כלל, ואדרבה, עוברים עליו צרות ויסורי עד שחושב לפעמים שיותר טוב המוות ולצאת כבר מעולם הזה, ואז נתהפך לו עמל לראשי תיבות מ'אבד ע'צמו ל'דעת רחמנא ליצלן, כי אין עמל עולם הזה נותן לאדם הסתפקות ושמחת החיים כלל, ותמיד חסר לו הרבה יותר ממה שיש לו, מה שאין בן המכנים עמלו בתורה ובמצוות, מוצא בהם רוח חיים ורוח שמחה, ועמל נתהפך לו להיות ע'רב מ'תוק ל'חיד, והוא חיי בעולם הזה מעין עולם הבא ממש.

אבל צריכין לזכור היטיב שהעבודה צריך להיות בדרך "עמל" ויגיעה, ולא לחשוב שתורה ומצוות יכולים לקנות בדרך קלות ומנוחה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ס"ד) תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, כי הם תמיד עמלים בתורה ובמצוות להפוך חיי עולם הזה לחיי עולם הבא, ולכן אין להם מנוחה, ואז נתקיים בהם מקרא שכתוב (תהלים פ"ה) ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלקים בציון, שזוכים להשיג השגות אלקות במדריגה עליונה מאד, ורואים אלקותו יתברך בחיים חיותם בעולם הזה, וכמו שכתוב ריש פרשת השבוע, אם בחקותי תלכו, ופירש"י שתהיו עמלים בתורה, והוא מלשון חכמינו הקדושים (ספרא ריש בחוקות), מלמד שהמקום מתאוה שיהיו ישראל עמלים בתורה, כי עיקר ההליכה בחוקי התורה הוא על ידי עמלות בתורה, ואז ונתתי גשמיכם בעתם וגו', שיהיה לכם רוחניות וגשמויות גם יחד, ולא יחסר לכם שום דבר כלל, כי עולם הזה יתהפך לעולם הבא, ויהיה לכם תענוגי גן עדן בחייכם בעולם הזה, שזהו עיקר התכלית.

והנה עיקר עמלות בתורה הוא עמל פה, שירגיל אדם את פיו לגרום הרבה בכל

מקומות תורה הקדושה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (פנהרין צ"ט): כל אדם לעמל נברא, שנאמר (איוב ה') כי אדם לעמל יולד, איני יודע אם לעמל פה נברא אם לעמל מלאכה נברא, כשהוא אומר (משל ט"ז) כי אכף עליו פיהו הוי אומר לעמל פה נברא, ועדיין איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה, כשהוא אומר לא ימוש ספר התורה הזה מפך הוי אומר לעמל תורה נברא, עיין שם, ורביז"ל קבע לנו סדר דרך הלימוד (שיחות הר"ן סי' ע"ו), שעל ידה יכול אדם לטייל בכל מקומות התורה עד שיסיים כל התורה כולה, כי העיקר הוא רק עמל, לקבוע לעצמו שיעורים רבים בכל מקומות התורה, מקרא משנה גמרא מדרש, ולהכניס פיו בעמל התורה, הן ביום והן בלילה, ואפילו אם מגיע למקומות התורה שאינו מבין כל כך, העיקר היא האמירה, לומר הדברים כסדרן, וממילא יבין, ובני אדם חושבים שעמל התורה נקרא לעמוד על ענין אחד זמן הרבה ולא לזוז משם בשום פנים אופן, אבל רביז"ל אמר לנו (סו), שללמוד בדקדוק גדול, זה מבלבל מאד מן הלימוד, וכמה בני אדם פסקו מלימודם לגמרי על ידי רבוי הדקדוקים שלהם, ומאומה לא נשאר בידם, אבל כשירגיל עצמו ללמד במהירות בלי דקדוקים הרבה, התורה תתקיים בידו, ויזכה ללמד הרבה מאד, גמרא ופוסקים כולם, ותנ"ך ומדרשים וספרי הזהר וקבלה ושאר ספרים כולם, עיין שם כל זאת בדברי רביז"ל ויערב לך לעד.

וכן הוא בענין עמלות בשאר עבודת השם יתברך, כגון תפילה והתבודדות, שירגיל עצמו להתפלל השלש תפילות בבית הכנסת ובמנין, והרבה פעמים בא לאדם בעמל וביגיעה רבה, כי יותר נוח לו להתפלל בבית ובלי מנין, וצריך עמל ממש להתגבר על יצרו וללכת לבית הכנסת ולהתפלל בציבור, וגם בבית הכנסת עצמו צריך עמל רב לקשר מוחו ומחשבתו אל דיבורי פיו, ולהתגבר לענות אמן יהא שמיה בכל כוחו, היינו בכל כוונתו, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (שבת ק"ט), כל העונה יהא שמיה רבא מברך בכל כוחו קורעין לו גזר דינו, ופירש"י בכל כוחו, בכל כוונתו, עיין שם, כי זה כח ועמל ממש, לקשר המוח אל הדיבור, ולכוון אל מה שהוא אומר, אבל על ידי עמל כזה מהפך יסורי עולם הזה לחיי עולם הבא, ועולמו יראה בחייו, וכן כשמרגיל עצמו בהתבודדות, לפרש שיחתו לפני השם יתברך בכל יום בתמימות ובפשימות גמור, כאשר ידבר איש אל רעהו והבן אל אביו, זה גם כן לוקח עמל רב, לפרוש מכל מרדותיו ועסקיו המרובים, וללכת למקום מוצנע שאין בני אדם, ולפרש שם כל שיחתו לפני השם יתברך, אבל עמל זה מוריד לו תענוגי הגן עדן בזה העולם ממש, וכמו שפעם אמר רביז"ל, שיכולין להרגיש טעם גן עדן בכל פסיעה ופסיעה שהולכין להתבודד עמו יתברך, ולכן אשרי מי שמרגיל עצמו בעבודת קדושה אלו.

וכן הוא בכל פרט ופרט של קיום התורה והמצוות, שדייקא כשבא בעמל, יש

חשיבות מיוחדת, וכמו שמרומז במשנה (אבות פרק ו') אמר רבי יוסי בן קיסמא, פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגע בי אדם אחד, ונתן לי שלום, והחזרתי לו שלום, אמר לי, רבי מאיזה מקום אתה, אמרתי לו, מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני, אמר לי, רבי רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים דגרי זהב ואבנים טובות ומרגליות, אמרתי לו אם אתה נותן לי כל כסף זהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם, איני דר אלא במקום תורה, ולכאורה קשה, תיכף ומיד שיקבל אלף אלפים דיגרי זהב ואבנים טובות ומרגליות, הרי יכול לבנות מקום תורה מחדש, ויהיה לו עיר גדולה של חכמים וסופרים, ולמה לא הסכים אליו, אבל התירוץ הוא, שאם הכסף ובנין העיר בא בלי עמל ויגיעה, אין לזה חשיבות, וסימן שהוא בא מן הסטרא אחרא, כי בעבודת ה' העיקר היא עמל ויגיעה, ואז מצליחים בכל ענין, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה ו'): אם יאמר לך אדם יגעתי ולא מצאתי, אל תאמין, לא יגעתי ומצאתי אל תאמין, יגעתי ומצאתי תאמין, כי כפי העמל והיגיעה שאדם מכניס בתורה ובעבודת השם יתברך, כן זוכה למצוא אלקותו יתברך, ולהפוך עולם הזה לעולם הבא, וכל זה ההכנה שלנו בימים אלו לקראת חג השבועות הבאה עלינו לטובה שהוא יום קבלת התורה, להרגיל עצמינו בעמל התורה והמצוות, ואז יהתפך לנו חיי עולם הזה לחיי עולם הבא, ונחיה כמו בנן עדין ממש, והשם יתברך יזכינו להיות עמלים בתורה ובמצוות, עדי נזכה להתדבק בו יתברך באמת ולעלות ולהכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

